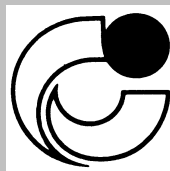

**Suomen Lentopalloliitto
ETJ**

Lentopalloerotuomarin peruskurssi

15.9.2013

Sisällysluettelo

EROTUOMARIN PERUSKURSSIN OHJELMA (Ohjeellinen)	3
HISTORIIKKI	4
PERUSTIETOA LENTOPALLOSTA	7
SÄÄNNÖT	8
PELAAJIEN SIJOITTUMINEN	8
Pelaajien sijoittumisiin liittyviä harjoitustehtäviä	9
KILPAILU- JA SARJAMÄÄRÄYKSET	11
RAJATUOMAREIDEN OPASTUS ENNEN PELIÄ	11
PÖYTÄKIRJAKORTTI	12
EROTUOMARIUS	14
Toiminta ottelun ulkopuolella	14
Toiminta ennen ottelua	15
Toiminta ottelun aikana	15
Toiminta ottelun jälkeen	17
EROTUOMAREIDEN JATKOKOULUTUS	18
Muistiinpanot	19

EROTUOMARIN PERUSKURSSIN OHJELMA (Ohjeellinen)

1. KOULUTUSPÄIVÄ

1. Avaus	10 min
- osanottajien luettelointi- kurssimateriaalin jako	
2. Yleistietoutta	10 min
- historiikki- perustietoa lentopallosta- erotuomarijaoksen organisaatio- alueen toiminta	
3. Sääntöluento	210 min
- säännöt- pelaajien sijoittuminen	

2. KOULUTUSPÄIVÄ

4. Kilpailu- ja sarjamääräykset	30 min
- tulkintalinjat- järjestäytymisohjeet	
5. Rajatuomareiden opastus ennen peliä	20 min
6. Pöytäkirjakortin täyttö	40 min
7. Erotuomarius	30 min
- erotuomareiden jatkokoulutus	
8. Sääntökokeet	40 min
- sääntökoe- lisäkysymyksiä	
9. Koekysymysten selvitys	20 min
10. Loppukeskustelu	20 min

yht. n. 7 h

HISTORIIKKI

Pelin synty ja kehitys

Lentopallo peli pohjautuu jo keskiajalla Italiassa, Englannissa ja Saksassa harrastettuun bailong-peliin, josta 1800-luvulla Englannissa ja Saksassa kehitettiin "nyrkkipallo".

Holyokessa USA:ssa liikunnanohjaaja William G. Morgan kehitti 1895 "nyrkkipallosta" oman "mintonette" pelin.

Hän lähti tennispelin ideasta nostaen verkon kuuden jalan korkeuteen, jonka yli alettiin lyödä koripallon sisuskumista tehtyä palloa. Vuonna 1896 Morgan esitti uutta peliä USA:ssa NMKY:n liikunnanohjaajien konferenssissa. Springfieldin yliopiston tohtori Alfred T. Haistead ehdotti pelin nimeksi "volleyball". USA:n NMKY:n liikuntakasvatusjärjestö ryhtyi edelleen kehittämään peliä ja julkaisi "volleyball'in" säännöt 1896. Alkuvaiheessa peli oli puhdas kuntourheilumuoto.

Peli levisi USA:sta Kanadaan, jossa pelaaminen aloitettiin laajemmalti v. 1900. Peli juurtui Kuubaan 1905, Puerto Ricoon 1909, Uruguauhin 1912, Brasiliaan ja Mexikoon 1917. Vuosien 1910-1930 peli levisi Kauko-Itään ja edistyi siellä nopeammin kuin missään muualla kuuluen mm. Kauko-Idän Olympiakisojen ohjelmaan. Ensimmäisenä Eurooppalaisena maana volley-ball'in omaksui Englanti 1914. Ensimmäisen maailmansodan aikana peli levisi amerikkalaisten sotilaiden mukana Ranskaan, Italiaan ja Venäjälle, jossa pelistä tuli pian "Neuvostoliiton kansallispele". Pohjoismaihin peli levisi hitaasti.

Berliinin Olympialaisten aikana 1936 kokoontui 21 maata keskustelemaan kansainvälisen lentopalloliiton perustamisesta. Asia jäi lepäämään. Toisen maailmansodan jälkeen v. 1947 kokoontui neuvottelupöydän ääreen 14 maata ja nämä perustivat Kansainvälisen Lentopalloliiton, FIVB:n, ja laativa liitolle järjestösäännöt.

Pelissäntöjä on erilaisia: USA:n säännöt, Kauko-Idän yhdeksän pelaajan säännöt, Euroopan säännöt jne. Suomessa julkaistiin ensimmäiset säännöt v. 1939.

FIVB julkaisi kansainväliset lentopallোসäännöt v. 1947.

Ensimmäiset EM-kisat järjestettiin Roomassa v. 1948, MM-kisat Prahassa v. 1949 ja Länsi-Euroopan kisat (Spring-Cup) Brysselissä v. 1962. Olympialajina lentopallo oli ensimmäisen kerran Tokiossa v. 1964.

Suomen osallistuminen arvokisoihin

MM kisat

Miehet kuusi kertaa, paras saavutus 11. sija on Moskovasta vuodelta 1952.

Naiset kerran 1978, sijoitus oli 21.

P-Juniori kerran 1995, sijoitus oli 4.

P-nuoret kerran 1993 Turkissa, sijoitus oli 7.

Maailmanliiga

Miehet kolme kertaa ja ovat mukana siinä myös 2008

EM-kisat

Miehet 12 kertaa, paras saavutus on vuodelta 2007 Moskovasta 4. sija.

Naiset 2 kertaa, molemmilla kerroilla 12.

Euroopanliiga

Miehet kaksi kertaa, paras saavutus 2. vuonna 2005.

Miehet ovat osallistuneet Spring-Cup kilpailuihin seurajoukkueella vuosina 1966 ja 1967, sekä sittemmin maajoukkueella 19 kertaa. Parhaat saavutukset ovat mestaruudet vuosilta 1979 ja 1989.

Naisten Spring-Cup kilpailuja on pelattu vuodesta 1976 lähtien ja Suomi on sijoittunut toiselle sijalle vuosina 1987 ja 1990.

Miesten PM-kisoja on pelattu vuodesta 1962 lähtien ja Suomi on voittanut mestaruuden useita kertoja.

Naisten PM-kisoja on pelattu vuodesta 1966 lähtien ja Suomi on voittanut mestaruuden useita kertoja.

A-poikien PM-kisat pidettiin ensimmäisen kerran v. 1969 ja Suomi on saavuttanut mestaruuden 4 kertaa. A-tyttöjen PM-kisat pidettiin ensimmäisen kerran v. 1973 ja Suomi on saavuttanut mestaruuden 3 kertaa.

A-nuorten PM-kisat lopetettiin v. 1983, josta lähtien on pelattu B-nuorten PM-kisoja.

Pelin kehitys Suomessa

Suomen ensimmäinen lentopallopioneeri oli voimisteluoopettaja Gerda Alftan, joka ensimmäisen maailmansodan jälkeen työskennellessään Amerikan Punaisen Ristin palveluksessa Virossa oppi pelin amerikkalaisilta sotilailta. Hän välitti tietonsa pelistä voimistelunopettaja Laina Reinikaiselle, jonka johdolla Viipurin Karjalaiset naisvoimistelijat järjestivät Karjalan maakuntapäivillä Joensuussa v. 1923 lentopallonäytöksen. Peli ei kuitenkaan vielä tällöin juurtunut maahan.

Toinen pelin "maihinnousu" tapahtui v. 1927 pastori Helmer Virkkusen toimesta. Hän oli tutustunut peliin opiskellessaan vuosina 1926-1927 Springfieldin YMCA Collegessa USA:ssa. Pelin esittely tapahtui v. 1927 Käkisalmen kristillisessä koulupoikakeskuksessa.

Erityisen voimakkaasti lentopallon - "kaariksen" - harrastus muodostui Virkkusen seurakunnan kesäkodissa Helsingin Mustasaassa. Lentopallon varhaiskeskuksia em. ohella olivat Kivisaari ja Vasikkasaari. Näiltä seuduilta saivat alkunsa monet lentopalloseurat kuten Johanneksen Pojat ja Eiran Riento. Vuodesta 1928 lähtien peliä alettiin harrastaa NMKY:n piirissä ja Kristillisen Ylioppilasjärjestön kesäkokouksissa ympäri maata. Koululaitoksen piiriin laji tuli voimistelunopettajien täydennyskursseilla v. 1929.

Kolmantena lentopallon uranuurtajana maassamme oli Nils Fabricius, joka sai ensimmäiset vaikutteensa lentopalloiluun v. 1937 Pariisin maailmannäyttelyn yhteydessä pidetyissä akateemisissa MM-kilpailuissa, jossa hän näki pelattavan lentopalloa. Suomeen palattuaan Fabricius otti yhteyttä USA:n lentopalloliittoon, josta hän sai säännöt, vuosikirjoja ym. pelin omaksumiseen tarvittavaa tietoa. Vuonna 1939 hän käänsi USA:n lentopallোসäännöt suomeksi ja hänen aloitteestaan vasta perustettu Suomen Koripalloliitto otti toimintaohjelmaan myös lentopallon.

Vuonna 1948 käännettiin lentopallোসäännöt jälleen suomeksi, jotka kuitenkin v. 1949 Koripalloliittoon muodostettu lentopallon työvaliokunta joutui perusteellisesti korjaamaan käännös- ja tulkintavirheiden vuoksi. Vuonna 1950 valittiin Suomen Koripalloliittoon lentopallovaliokunta.

Lentopalloilua harrastettiin rintamalla sotavuosina 1941-1944. Kotiuttamisen myötä sotilaat levittivät tietoa lentopallosta kaikkialle maahan. Sota-ajan lentopalloilun merkitys siviililentopallon huimalle kasvulle 1940-luvun lopulla oli varsin huomattava. Vuosina 1920-1950 lentopalloilu oli Suomessa nimenomaan puulaakiluonteista kuntolentopalloa.

Vuonna 1945 Suomen Latu otti lentopalloilun yhdeksi toimintamuodokseen. Se järjesti v. 1949 sekä keväällä että syksyllä "puulaakisarjat". Kevätsarjassa oli 22 joukkuetta, mutta syysarjassa jo 75 joukkuetta.

Vuonna 1950 keväällä pelattiin Helsingissä maamme ensimmäinen virallinen lentopallোসarja, johon otti osaa 14 joukkuetta. Työväen Urheiluliitto (TUL) perusti keväällä 1950 lentopallojaoston ja ensimmäinen lentopallোসarja pelattiin loppukesällä 1950 Helsingissä. TUL aloitti valtakunnallisen sarjatoimintansa v. 1951.

Suomen Koripalloliiton lentopallomestaruudesta pelattiin ensi kertaa v. 1953. Vuodet 1951-56 olivat kaksijakoisia, molemmat liitot pelasivat omia sarjojaan.

Vuonna 1951 kävi maailmanmestari Neuvostoliitto antamassa lentopallonäytöksen Helsingissä. Vuonna 1952 saatiin kokoon yhteinen joukkue, joka osallistui Moskovassa pelattuihin MM-kisoihin. Vuonna 1955 Suomi sai ensimmäisen maaotteluvoittonsa EM-kisoissa, vastustajana oli Albania.

Jo vuonna 1951 Suomi anoi Kansainvälisen Lentopalloliiton jäsenyyttä, mutta koska sekä Suomen Koripalloliitto, että Työväen Urheiluliitto olivat anojina, yritys raukesi.

Suomi ei osallistunut rahavaikeuksien vuoksi v. 1956 MM-kisoihin, mutta kisojen yhteydessä pidettyyn kongressiin osallistui Koripalloliitosta Timo Lintonen ja TUL:sta Sakari Montonen. Jälleen anottiin molemmille liitoille Kansainvälisen Liiton jäsenyyttä. Se myönnettiin edustajien keskenään sopimalle Suomen Lentopallokomitealle.

Ensimmäinen seuraus yhteistoiminnan alkamisesta oli SM-sarjojen käynnistäminen v. 1957. Sarjaan otti osaa 111 joukkuetta, joista 74 oli TUL:sta. Mestaruuden voitti TUL:n Porin Pyrintö.

Vuonna 1959 perustettiin Suomen Lentopalloliitto. Liitto sai v. 1963 Kansainvälisen Lentopalloliiton jäsenyyden ja lopullinen jäsenyys vahvistettiin Tokion kongressissa v. 1964.

Suomen Lentopalloliiton ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin v. 1963 Heikki Kouri. Vuonna 1966 liiton puheenjohtajaksi valittiin Seppo Hieta. Puheenjohtajina toimivat v. 1974-1981 Rune Nylander, v. 1982-1987 Raimo Peltonen, v. 1988-1991 Timo Santalainen, 1989-1996 Kari-Pekka Tiitinen, 1996-2007 Seppo Sammelvuo ja vuodesta 2007 Rauno Saari

Erotuomarikoulutus käynnistyi maassamme v. 1950, jolloin Vierumäen Urheiluopistolla pidetyllä kurssilla ensimmäisinä tuomarikorttinsa saivat Osmo Palomäki ja Jorma Sormunen. Nykyisin maassamme on n. 500 aikuistuomaria ja n. 200 nuorisotuomaria

Ensimmäisen kansainvälisen tuomarikortin maassamme sai v. 1966 Kurt Liuha. Kööpenhaminassa v. 1965 pidetyllä kurssilla olivat mukana myös Matti Löfman, Pentti Utriainen ja Seppo Kuusela. Vuonna 1971 kansainvälisellä tuomarikursseilla olivat Torsti Seppälä ja Arto Suontakanen, v. 1976 Pauli Katajamäki ja Jarmo Salonen, joka on käynyt mm. kolmet olympialaiset 1996 Atlanta, 2000 Sydney ja 2004 Ateena, v. 1984 Heikki Hakuli ja Heikki Heino, v. 1990 Juhani Kainulainen ja Juhani Ruohonen, v. 1995 Arto Pitkänen, v. 1999 Ahti Huhtaniska ja Kari Partainen, v. 2000 Pasi Hakkarainen sekä v.2006 Sari Kolehmainen ja 2009 Kenneth Aro ja Ari Jokelainen.

PERUSTIETOA LENTOPALLOSTA

Historiaa

- NMKY:n liikunnanohjaaja William G. Morgan kehitti lajin v. 1895 Holyokessa, Yhdysvalloissa.
- Eurooppaan lentopalloilu tuli v. 1914 ja Pohjoismaihin 1920-luvulla.
- Kansainvälinen Lentopalloliitto, FIVB, perustettiin v. 1947.
- Olympiakisoissa lentopalloilu on ollut vuodesta 1964 lähtien, ensimmäiset lentopallon MM-kisat olivat v. 1949.

Historiaa Suomessa

- Lentopalloilu tuli Suomeen 1920-luvulla.
- Vuodesta 1939 alkaen lentopalloilu kuului Suomen Koripalloliiton ja sittemmin Suomen Koripallo- ja Lentopalloliiton ohjelmaan.
- Suomen Lentopallokomitea perustettiin vuonna 1956 ja hyväksyttiin FIVB:n jäseneksi v. 1957.
- Suomen Lentopalloliitto perustettiin v. 1959.
- Suomi oli mukana jo MM-kisoissa v. 1952 ja EM-kisoissa v. 1955.

Nykyhetki

- FIVB:ssä on 220 jäsenmaata eli enemmän kuin missään muussa urheilujärjestössä.
- Lentopallon aktiivisia pelaajia on maailmassa noin 200 miljoonaa.
- Beach volley on virallinen olympialaji vuoden 1996 Atlantan kisoista alkaen.

Nykyhetki Suomessa

- Lentopalloilun harrastajia on noin 118 000, joista 27 000 alle 19-vuotiaita
- Palloilulajeista lentopalloilulla on ylivoimaisesti eniten aikuisikäisiä harrastajia
- Rekisteröityjä pelaajia on 11 900, joista junioreita 6 600
- Luokiteltuja erotuomareita on noin 510, joista nuorisotuomareita 180
- 1 450 joukkuetta liiton sarjoissa, niistä juniorijoukkueita 1 070
- Nuorille on organisoitua kilpailutoimintaa 9-vuotiaista 21-vuotiaisiin ja veteraaneille 35v-80v.
- SM-liiga aloitti kaudella 1995-1996, Nykyään Lentopallon Mestaruusliiga nimellä
- Suomella kahdeksan maajoukkuetta; miehet, naiset, pojat (3) ja tytöt (3)
- Maailman suurin nuorten lentopalloturnaus, Power Cup, **pelataan vuosittain Suomessa, turnaukseen osallistuu nykyisin jo lähes 1000 joukkuetta**
- Beach volley on voimakkaasti kehittyvä uusi laji, jossa menestyksen kärjessä tällä hetkellä Suomessa ovat Erika ja Emilia Nyström
- Lentopalloliitossa on noin 400 jäsenseuraa
- Lentopalloliiton 2012 budjetti on 4,28 milj. euroa

SÄÄNNÖT

Voimassa olevat Viralliset lentopallোসäännöt löytyvät Lentopalloliiton netti sivuilta osoitteesta:
http://www.lentopalloliitto.fi/kilpailu/kilpailusaannot_ja_sarjamaarayks/lentopallon_kv_pelisaannot/

PELAAJIEN SIJOITTUMINEN

Sääntökirjaa lukiessamme ja sen sisältöä selvittäessämme tulee meidän ymmärtää siinä käytettyjen ns. ammattisanojen (termien) merkitys.

Pelaajien sijoittumisen kohdalla säännöt tuntevat termit **pelipaikkainumerointi** ja **pelaajan numerointi**. Näitä kahta termiä ei saa sekoittaa keskenään.

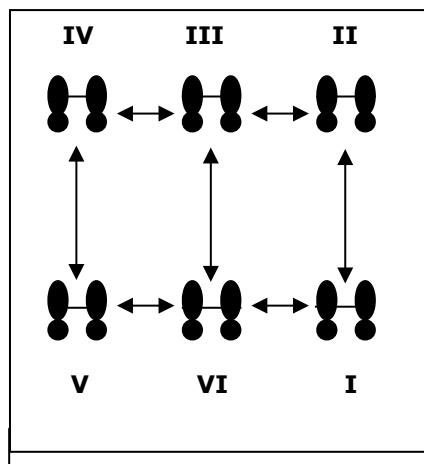
Pelipaikkainumerointi tarkoittaa kiinteästi, mutta näkymättömästi kenttään merkittyä numerointia. Näillä pelipaikoilla pelaajat pelin eri vaiheissa pelaavat (sääntö 7.4.1.1.-4.2.2.).

Pelaajanumerointi tarkoittaa pelaajien henkilökohtaisia numeroita, jotka selviävät pelaajien pelipaidoista, sekä ottelupöytäkirjan pelaajaluettelosta (sääntö 4.3.3.).

Pelipaikalla oleva pelaaja on viereisen (-ten) ja peräkkäin olevan pelaajan kanssa ns. pari keskenään. **Ainoastaan näiden parin pelaajien kesken voi sijoittumisvirhe tapahtua.**

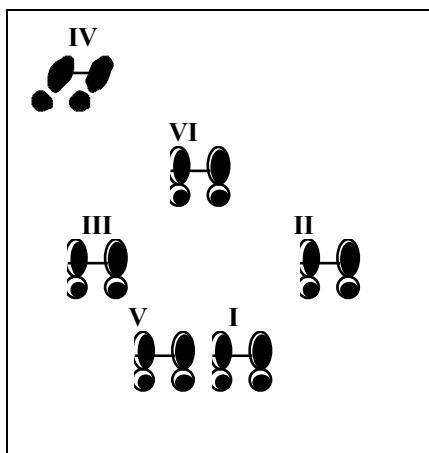
Pelaajien keskinäinen sijoittuminen määräytyy heidän lattiaa koskevien (tai sitä viimeksi koskettaneiden) jalkojensa mukaan (sääntö 7.4.3.).

Alla olevassa piirroksessa nämä pelipaikkaparit ovat nuoliviivoin osoitetut. (Tässä on käytössä siis pelipaikkainumerointi.)

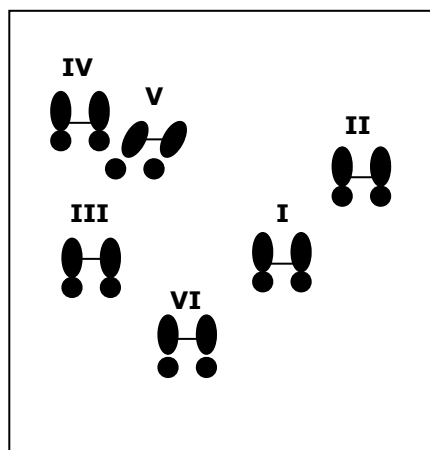
Pelaajien sijoittumisiin liittyviä harjoitustehtäviä

Harjoitustehtävissä käytössä pelipaikkanumerointi

TEHTÄVÄ 1

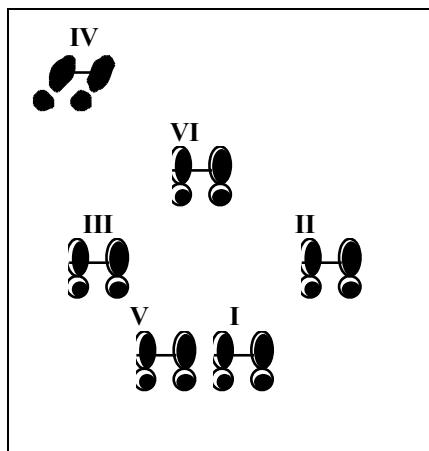
Aloitushetkellä vastaanottavan joukkueen pelaajat ovat sijoittuneet kuvassa olevalla tavalla. Ovatko sijoittumiset oikein?

TEHTÄVÄ 2

Aloitushetkellä aloittavan joukkueen pelaajat ovat sijoittuneet kuvassa olevalla tavalla. Ovatko sijoittumiset oikein?

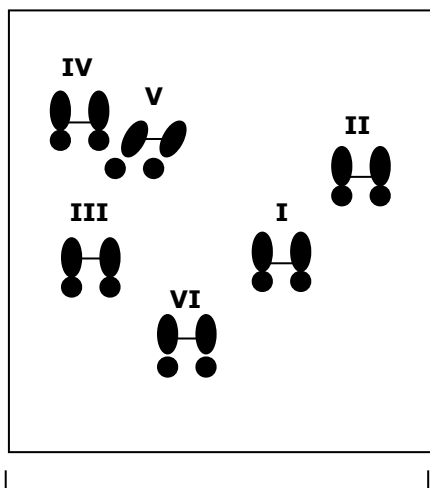
Edellisten harjoitustehtävien ratkaisu

TEHTÄVÄ 1

Yleinen alasarjojen virhe. 4 pelipaikalta tulee passari ja 3 pelipaikan pelaaja nousee nostamaan aloitusta laitaan. Koska kentän keskikohdalle jää suuri aukko, 6-pelipaikan pelaaja menee täyttämään tätä kohtaa.

Seuraus: 3- ja 6-pelipaikan pelaajat, jotka ovat ns. pari keskenään, aiheuttavat syvyyssuunnassa sijoittumis-virheen (pelaajat osoitettu nuoliviivalla). Jotta tilanne olisi oikein, 3-pelipaikan pelaajan tulisi olla lähempänä verkkoa (suunta osoitettu nuoliviivalla).

TEHTÄVÄ 2

Oikein, ei virhettä.

KILPAILU- JA SARJAMÄÄRÄYKSET

- kilpailumääräyksiin
- sarjamääräyksiin

RAJATUOMAREIDEN OPASTUS ENNEN PELIÄ

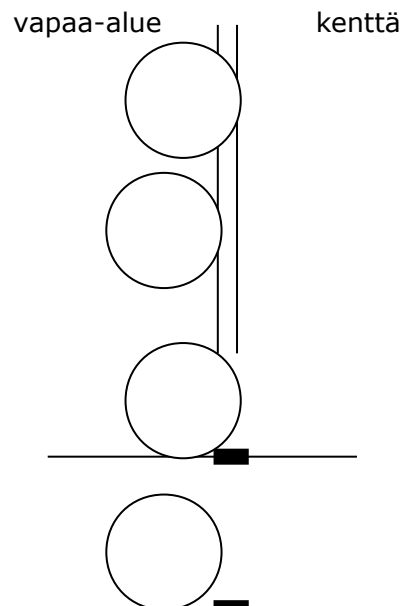
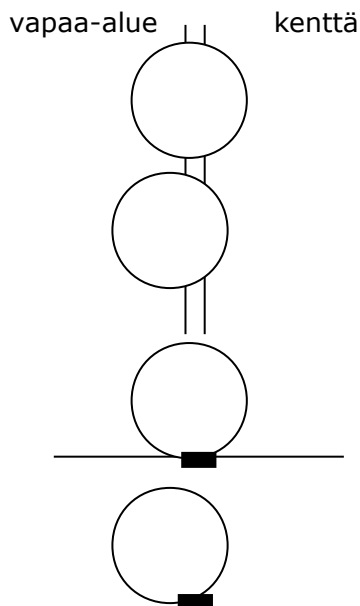
Pidettävä aina ennen ottelun alkua

Käsiteltävät asiat, jos rajatuomarit ovat uusia:

- rajatuomareiden sijainti
- näytöt; pallo ulkona tai sisällä
- pallon osuminen antenniin verkon päällä tai verkossa
- antennin ylitys tai ohitus
- pallon osuminen johonkin esteeseen esim. kattoon
- aloitussyöttäjän jalkavirhe
- pallon koskeminen torjuntaan tai ulos menevässä paljossa hipaisu kenttäpelaajaan
- verkkomerkin ja antennin valvonta
- kannan ilmaisu mahdoton

Yleistä

- näytön muuttaminen (päätuomari)
- liikkuminen tarpeen mukaan
- ei olla pallopoikina
- ei jutella yleisön tai pelaajien kanssa
- selvät näytöt, lippu avonaisena
- puolueettomuus

Pallo sisällä

Pallo ulkona

PÖYTÄKIRJA

SLel:n virallisen pienen pöytäkirjan täyttöohjeet löytyvät liiton nettisivuilta osoitteesta;

http://www.lentopalloliitto.fi/kilpailu/kilpailusaannot_ja_sarjamaarayks/poytakirjat_ja_tayttoohjeet/

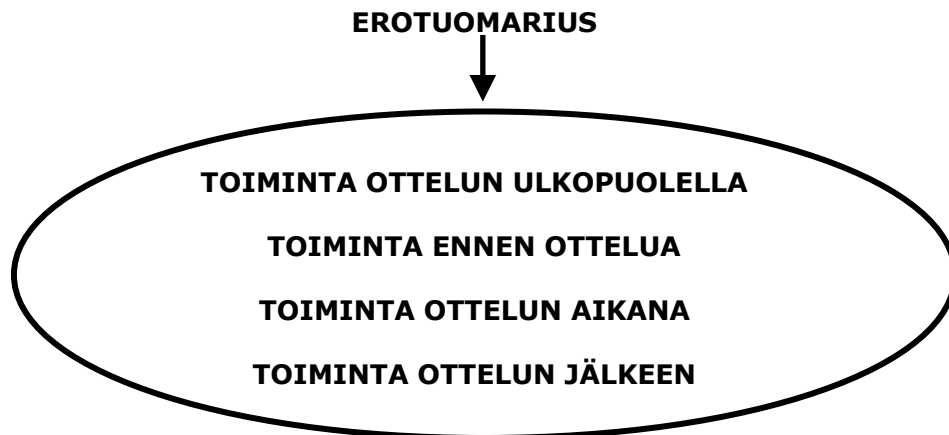
EROTUOMARIUS

Lentopallo-ottelua johtaa erotuomari.

Tässä yksinkertaisessa lauseessa sana erotuomari kuvaa erästä urheilullista toimintaa.

Erotuomarius kokonaisuutena on laajempi ja monimuotoisempi asia kuin usein tiedostetaan.

Alla oleva kaavio kuvaa pelkistetyksi erotuomaritoiminnan eri osa-alueita ns. erotuomariutta.

Kaavio osoittaa selvästi kuinka laajasti erotuomaritoimintaan vakavasti suhtautuva joutuu asioihin paneutumaan myös ottelun ulkopuolella. Seuraavassa paneudummekin perusteellisemmin eri osa-alueisiin.

Toiminta ottelun ulkopuolella

Henkinen ja ruumiillinen valmius

Lentopallo eroaa muista pallopeleistä mm. siinä, että erotuomareiden liikehdintä on vähäistä, varsinkin päätuomarin. Toiminta vaatiikin enemmän henkisiä voimavaroja.

Onkin muistettava pelimme erikoisominaisuudet; nopea tempo, tilanteiden vaihtelevuus sekä korkea tekninen taso, jotka asettavat korkeat vaatimukset jokaisen pallon kosketukseen.

Henkisten voimavarojen määrä on suoraan riippuvainen ruumiillisesta kunnosta. Kun tämä pettää, myös henkinen kunto laskee. Pitkissä ja tapahtumarikkaissa otteluissa tuomarin ruumiillisen kunnan pettämisestä on usein merkinä virhemäärän lisääntyminen ottelun loppupuolella.

Elämäntapa

Erotuomari on urheilija ja hän haluaa sellaisena tulevan tunnetuksi. Siksi hänen tulee elää kuten urheilija tekee. Vastuuntuntoisen tuomari tulee välttää urheilunkin piiriin tunkeutuneita ikäviä lieveilmiöitä. Hänen tulee luopua kaikesta, mikä voi vahingoittaa hänen valmistautumista erotuomaritehtäviinsä. On kiistatta todistettu, että alkoholin käyttö ja yövalvonta ottelua edeltävänä päivänä heikentävät keskittymistä, reagointikykyä ja vieläpä näkökykyäkin.

Keskittyminen otteluun

Otteluun keskittymien on yksilöllinen asia, joten mitään yksiselitteistä ohjetta ei ole. Perusajatuksena olkoon kuitenkin, että erotuomareiden tulee aina olla vähintään ottelun arvoisa. Pelaaville joukkueille ottelu on aina tärkeä ja he pelaavat osaamisensa tasolla, joten erotuomari ei saa huonolla valmistautumisella tai ottelun aliarvostamisella sitä pilata.

Suhtautuminen muihin tuomareihin

Kun tuomari on katsomossa tai kentällä pelaajana, hänen tulee aina muistaa olevansa myös tuomari. Käyttäytyään kuten itse toivomme muiden käyttäytyvän, kun itse olemme tuomari-na. Tuomari ei saa koskaan toisten kuullen arvostella kanssatuomariaan. Ei liata omaa pesää.

Itsensä kehittäminen

Itsensä kehittämiseen on monia mahdollisuuksia. Tärkeätä on viheltää mahdollisimman paljon, valikoimatta otteluita. Omatoiminen pelaaminen on myös hyödyksi. Kotona voi miettiä ottelun eri vaiheita ja keinoja niistä selviytymiseen.

Toiminta ennen ottelua

Ulkoasu

Ulkoasu kuuluu olennaisesti persoonallisuuteen. Jos tuomari haluaa saada arvostusta pelaajien ja yleisön taholta, on hänen tehtävä vaikutus jo ulkoisella olemuksellaan ja esiintymisellään. Siisti esiintyminen, varma liikehdintä sekä alkutoimintojen asiallinen hoitaminen ovat vahvan persoonallisuuden tuntomerkkejä. Verestävät ja sumuiset silmät, veltto ryhti, takkuinen tukka tai epäsiisti tuomariasu osoittavat heikkoa persoonallisuutta.

Suhde valmentajiin

Erotuomareiden tullessa saliin on muistettava aina tervehtiä valmentajat. Mihinkään pitkiin keskusteluihin heidän tai pelaajien kanssa ei pidä ryhtyä, koska se tuo paineita vastapuolelle.

Nykypäivän valmentajat ja erotuomarit ovat ymmärtäneet, että yhteiseen hiileen puhaltamalla nostamme lajimme tasoa. Repimällä emme voita mitään.

Suhde muihin toimitsijoihin

Toimitsijat, joita erotuomaritkin ovat, palvelevat ottelua omalta osaltaan. Huomioikaa heidät kätellen, muutama sana ennen ottelun alkua tuo luottamusta molemmiin puolin ja keventää tunnelmaa. Rajatuomareiden puhuttelu on aina suoritettava.

Toiminta ottelun aikana

Sääntötuntemus

Erotuomarina toimiminen perustuu sääntöjen sekä kilpailu- ja sarjamääräyksien noudattamiseen. Lisänä on vielä sarjakausittain annettavat erilliset ohjeet.

Sääntötuntemus on erotuomarin ratkaisuvallan oikeuksista tärkein pääkohta. Tuomarin tulee noudattaa sääntöjä pelin hengessä; sallia luvallinen ja poistaa kielletty pelitapa.

Tulkinta- ja tuomarilinja

Tulkintalinja on niitä pallonkäsittelyn tulkintaohjeita, joita Lentopalloliitto antaa ennen sarjakautta eri sarjatasoja varten. Aluekouluttajat pitävät ennen sarjakauden alkua alueellaan koulutustilaisuuden, jossa mm. edellä olevat asiat selvitetään. Tuomari, joka ei tähän koulutustilaisuuteen osallistu, joutuu lähtemään tulevaan sarjaan heppoisin ohjein. Lähtekäämme siis aina jokaiseen aluekouluttajan järjestämään koulutustilaisuuteen.

Tuomarin soveltaessa tulkintalinjaa ottelussa tulee hänen persoonallinen jälki näkyviin. Tällöin puhutaan tuomarilinjasta. Tuomarilinjassa on tärkeintä sen tasaisuus ja että se pysyy samanlaisena koko ottelun ajan.

Tuomarin tulee pysyä sarjatasolle määrättyssä tulkintalinjassa.

Pillin käyttö ja käsimerkit

Pilli on erottamaton osa tuomaria. Sen avulla hän johtaa peliä. Pillin avulla tuomari puhuu ottelussa, se ilmentää hänen sisintään enemmän kuin uskommeeseen. Esim. epäselvässä tilanteessa tai näkemysratkaisussa määrätietoinen ja varma vihellys estää polemiikin, joka muuten ehkä olisi ollut seurauksena.

Monesti tuomarit kainostelevat pillin ja käsimerkkien käyttöä, koska pelkäävät saavansa liikaa huomiota osakseen. Tilanne on täysin päinvastainen. Kuuluva vihellys sekä selvä ja oikea sääntökirjan mukainen käsimerkki ilmoittaa pelaajille ja yleisölle mitä tapahtui. Heidän ei tarvitse arvailla mitä tapahtui. Sen jokainen kuuli ja käsimerkistä näki.

Pallon käsittely

Arvioidessaan pallon käsittelyä tuomarin tulee muistaa, että kaikki kosketukset ovat samanarvoisia. Ratkaisut tulee tehdä näköhavaintona. Erikoistapauksissa voi kosketusäännöstä olla apua.

**JOS KOSKETUS TAI TILANNE ON KYSEENALAINEN
MUTTA EI SELVÄSTI VIRHEELLINEN ON SE HYVÄKSYTTÄVÄ.**

EM. LAUSE ON EROTUOMARIUDEN YKSI KULTAISISTA OHJEISTA

Tuomari tarvitsee ennakoasenteista vapaan mielen. Tilanteita arvioidessaan ei pelaajan asennolla tai ottotavalla ole merkitystä vaan ratkaisua tehdessään hänen tulee muistaa, että kosketus määrää ratkaisun.

Ratkaisut

Erotuomarin tehtävänä on tehdä ratkaisuja, joskus epämiellyttäviäkin. On luonnollista, että huutoja ja kommentteja yleisön sekä pelaajien taholta tulee, mutta tuomioihin ne eivät saa vaikuttaa.

Anna virheen tapahtua ennen kuin vihellät. Hätköidyt ja liian aikaiset vihellykset syövät pelaajien luottamusta. Jos lipsahdus tulee, älä hae syyllistä kentältä vaan ota uusi pallo. Voit joutua toteamaan, että verkon päällä pallosta taisteltaessa jotain tapahtui ja kaikki ei mennyt oikein, mutta kuka teki mitä jäi epäselväksi. Pelin katkaisu tässä tilanteessa ei ratkaise mitään. Päätäväinen ja varma esiintyminen, joskus hieman kyseenalaisissakin tilanteissa, on ratkaisevaa.

Erotuomarin valtuuksiin kuuluu myös ratkaista ne kysymykset, joita säännöt eivät tunne. Hänellä ei ole ennakkotapauksia, joten kokemus ja terve harkinta sanelevat ratkaisut.

Havainto ja sijoittuminen

Pää- ja verkkotuomari ovat tuomaripari, jonka yhteistyö tulee sujua kitkattomasti. He täydentävät toisiaan. Myös heidän tehtävänsä ovat erilaiset. Yleisenä ohjeena voidaan sanoa, että päätuomari seuraa pallon kulkua, kun taas verkkotuomari keskittyy verkkotilanteisiin mm. hyökkäyslyönnin jälkeen. Verkkotuomarin tehtävän vaikeutena voisikin sanoa olevan sen, että hän seuraa pallon kulkua eikä keskity omaan tehtäväänsä.

Tuomareiden työskentelyolosuhteet tulee luoda niin hyväksi kuin mahdollista. Päätuomarilla tulee olla kunnollinen teline eikä mikään horjuva laatikkokasa, jonka päällä joutuu tasapainoilemaan. Verkkotuomarille on löydyttävä pylvään takaa riittävästi liikkumatilaa. Jos sitä on niukasti, ei kirjurin pöytää tule sijoittaa keskirajan jatkeelle vaan sivummalle.

Toiminta ottelun jälkeen

Keskustelu tuomariparin kanssa

Ottelutarkkailijoita tai aluekouluttajia on harvoin paikalla, joten palautteen saaminen ottelun jälkeen on hankalaa. Tästä johtuen tuomariparin kanssa keskustelu selvittää monta tilannetta. Mm. pillin käytön oikeellisuutta on itse vaikea arvioida, mutta tuomaripari pystyy sanomaan kuinka hyvin se kuului ja oliko ääni sekä vihellystapa johtamistaidollisesti puhuttava.

Tärkeää on, että kaikki keskustelu käydään ilman muita kuulijoita.

Poistuminen ottelupaikalta

Keskustelulle tulee löytyä aina aikaa. Niin kiire ei saa olla, että tämä unohdettaisiin. Samalta suunnalta tulleiden tuomareiden kotimatka on hyvää keskusteluaikaa, koska ulkopuolisia kuulijoita ei silloin ole.

Itsekritiikki

Itsekritiikki on kehityksen kannalta kaiken a ja o. Jos emme pysty tunnustamaan virheitä itsellemme, emme kehity koskaan. Virheiden kautta opimme parhaiten. Emme saa tyytyä siihen, että tuli vain muutama virhe vaan tulee miettiä mitä voin tehdä, ettei sama virhe toistuisi seuraavassa ottelussa. Myös hyvät puolet tulee omasta toiminnasta tiedostaa sillä, jos onnistuu hyvin jollakin osa-alueella ei ole mitään tarvetta muuttaa sitä. Itsekritiikkiin tulee löytyä aikaa sekä pyrkiä löytämään ne tuomarointitavat, joilla saa parhaan lopputuloksen aikaan.

Lopuksi

Kuten alussa mainittiin, jokaista ottelua johtaa erotuomari mutta ottelu ei ole erotuomaria varten vaan päinvastoin. Erotuomaritoiminta ei aina ole ruusuilla tanssimista. Kunnialla ottelutapahtumasta selviäminen vaatii vakavaa suhtautumista siihen sarjatasosta riippumatta.

EROTUOMAREIDEN JATKOKOULUTUS

Nuoritsotuomari

Peruskurssi ---> III lk

Jatkokurssi ---> II lk

Luokkakorotus I lk

Pääsarja- ja liigatuomariryhmä

Kansainväliset tuomarit

Pöytäkirjakurssi

Alue kouluttaja kouluttaa

Aluekouluttaja kouluttaa

ETJ/luokkakorotusryhmä kouluttaa

ETJ nimeää

ETJ esittää kv-kurssille

Kuva 1. Etenemismahdollisuudet tuomariuralla

Huom!

Luokkien välillä on suositeltavaa toimia erotuomarina vähintään on 2-3 vuotta.

Jatkokurssi III -> II lk:n

Koulutus alueella aluekouluttajan toimesta.

Mahdollisuus kaikilla III lk:n tuomareilla seuraavin edellytyksin:

1. aktiivinen erotuomaritoiminta ja erotuomarivuodet
2. aktiivinen osallistuminen alueen koulutustilaisuuksiin
3. pöytäkirjakurssi käyty

Aluekouluttaja voi erikoistapauksissa poiketa annetuista ohjeista.

Luokkakorotus II -> I lk:n

koulutus ETJ/luokkakorotusryhmän toimesta.

Aluekouluttaja tekee ehdokkaista esityksen ETJ/luokkakorotusryhmälle.

Lopullisen valinnan korotuksiin pääsulle tekee luokkakorotusryhmä.

Aluekouluttaja suorittaa ehdokkaiden valinnan **alueen tarpeiden mukaan** seuraavin perustein

1. aktiivinen erotuomaritoiminta
2. aktiivinen osallistuminen alueen koulutustilaisuuksiin
3. erotuomarivuodet.

Ikäraja luokkakorotukseen:

I lk suositus, alle 45 vuotta

Erotuomarijaos/luokkakorotusryhmä voi erikoistapauksissa hyväksyä luokkakorotukseen erotuomarin yllä olevista poiketen.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

18/18